

Перцева В. А.,

кандидатка філологічних наук, доцентка,

доцентка кафедри українознавства

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ОСВІТИ

Сучасні інформаційні комунікаційні технології внесли істотні зміни в теорію і практику мовної освіти. Стрімкий розвиток і поширення комп'ютерних і дистанційних форм навчання змінює стосунки між суб'єктами освітнього процесу, вимагає введення інноваційних методів і підходів до мовної освіти й організації навчального процесу зокрема.

Мультимедійні й інтерактивні властивості інформаційних комунікаційних технологій дозволяють реалізовувати основні принципи лінгводидактики: спрямованість на конкретну особу, творча активність, самостійність, діяльнісний характер навчання. Наукові дослідження у сфері комп'ютерної лінгводидактики доводять, що нові інформаційні технології створюють умови для їх повної реалізації, докорінно змінюючи увесь освітній процес.

Нині до найдоступніших електронних засобів навчання можна віднести тренувальні й тестові завдання, інтерактивні вправи до навчально-методичних комплексів, електронні словники. Значні можливості надають інтернет-ресурси, які містять не лише різноманітні джерела інформації: текстові, аудіо- і відеоматеріали, інтерактивні вправи на освітніх сайтах і у вигляді електронних робочих зошитів (e-workbooks).

Такі інтернет-технології, як електронна пошта, відеоконференції, соціальні мережі, форуми, вікі, блоги, – розширюють діапазон завдань, які пропонуються студентам для розвитку їх лінгвістичних компетенцій. Можливості текстових редакторів, програм для створення презентацій у цифровому форматі враховуються та широко використовуються на практичних заняттях і під час наукових розвідок.

Деякі електронні засоби навчання є менш доступними через певні причини, зокрема матеріальні, інтелектуальні, технічні. Застосування інтерактивних дошок, використання програм, що дозволяють створювати динамічне навчальне інтернет-середовище (Moodle), електронні підручники або медіапідручники залишаються, на жаль, поза широким практичним їх використанням. Інтеграція електронних

засобів навчання в мовну освіту під час очної форми навчання та дистанційної моделі освіти вимагає розв'язання непростих завдань, насамперед пов'язаних з організацією навчального процесу. «Переваги електронних локальних і глобальних лінгвометодичних портфелів у тому, що значна за обсягом інформація вміщується на компактних електронних носіях пам'яті й може бути якісно представлена за допомогою ресурсів мультимедіа» [2, с. 86].

Впровадження інформаційних комунікаційних технологій у процес мовної освіти передбачає наявність певної інформаційної компетенції, а саме, уміння працювати з інформацією за допомогою нових інформаційних технологій абсолютно усіх учасників освітнього процесу: розробників програм, укладачів навчальних посібників, методистів, викладачів і студентів. Останні зазвичай проявляють найбільшу обізнаність у цьому питанні.

Викладач, працюючи за схемою: пошук – вибір – практичне застосування, повинен чітко оцінити й вибрати ті електронні засоби, ресурси, технології, які відповідають конкретним умовам, зокрема програмі, меті й завданням навчання, рівню володіння мовою та віковим і соціокультурним особливостям здобувачів вищої освіти. Необхідно також забезпечити взаємозв'язане формування умінь і навичок в усіх видах мовної діяльності: продуктивних і репродуктивних. Під час використання завдань із застосуванням електронних засобів навчання не можна порушувати логічність і послідовність побудови курсу, адже до основних критеріїв оцінювання інтернет-ресурсів належать надійність, правдивість, релевантність. Застосування електронних засобів навчання стимулює формування у студентів стійких навичок до самостійної роботи, наприклад, завдяки інтерактивним тренувальним вправам, уточненню значення незнайомих слів в електронному словнику, або пошуку й відбору необхідної інформації. Високий рівень свідомості та відповідальності є необхідною умовою успішної й продуктивної роботи в аудиторії під контролем викладача або самостійної позааудиторної роботи.

Під час роботи над тренажерними вправами студент повинен уміти концентруватися, точно виконувати усі інструкції, сумлінно підходити до виконання завдань. Використовуючи під час очного й дистанційного навчання систему типу Moodle, електронні робочі зошити, інтернет-підручники треба формувати у студентів певні навчальні вміння, такі, як самоконтроль, планування, самооцінка, адже студент повинен послідовно виконувати завдання, які надав викладач, аналізувати результати їх виконання, прагнути до вдосконалення мовних навичок. Інструкції, які надає викладач, мають бути чіткими, завдання – структурованими, інакше ефективність навчання знижується, студенти

неправильно виконують завдання. Для підвищення мотивації й зацікавленості викладач може спілкуватись зі студентами в чаті, пропонувати теми для обговорення у форумі, мікроблозі або соціальній мережі. І хоча не всі студенти беруть участь у таких публічних обговореннях, проте це прекрасний стимул налаштувати студентів на самостійну творчу діяльність.

Відомо, що один із найважливіших чинників успішної мовної освіти є автономія або автономність студента, тобто здатність ухвалювати власні і відповідальні рішення в процесі навчання, уміння без сторонньої допомоги раціонально здійснювати й організувати свою пізнавальну діяльність як у конкретній ситуації під час мовної освіти, так і в контексті організації її безперервної форми. Отже, необхідно належним чином створити передумови та підвищити мотивацію студентів до самостійного й активного навчання, до усвідомленого оцінювання свого мовного досвіду, а в разі потреби, усвідомленої його корекції. З розвитком автономності безпосередньо пов'язано формування навчальних стратегій, зокрема таких, як планування, контроль, самооцінка. Викладач повинен виявити ставлення студентів до самостійної роботи, визначити рівень їх готовності відповідати за успішність свого навчання, більше того, проаналізувати когнітивні й афективні чинники, які можуть вплинути на цей процес.

Використання електронних засобів у процесі мовної освіти передбачає особистісно-орієнтований підхід, індивідуалізацію навчального процесу. Правильна організація пізнавальної діяльності сприяє появі нових потреб у здійсненні пошуку інформації, подальшому розвитку мовних умінь і навичок, розширенні фонових знань. Досягнуті позитивні результати сприятимуть формуванню у студентів мотивації та інтересу до самоосвіти, самостійного пошуку нових знань, тобто до самостійної науково-пізнавальної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Дідук-Ступ'як Г. І. Лінгводидактичні можливості корпусної лінгвістики. *Наукові записки ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка.* 2010. № 1. Режим доступу: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/118/1/Didyk_Stypjak.pdf
2. Кучерук О. А. Основні напрями розвитку електронної лінгводидактики. *Інформаційні технології і засоби навчання.* 2014. 41(3). С. 83–91. Режим доступу: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/1054/799>
3. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ : А.С.К. 2002. 135 с.